REDACȚIUNEA, Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birourĭ de anunciurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Sax. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppeliks Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate: Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 98. Brașov, Miercurĭ 3 (16) Maiŭ. 1900.

Sĕ se scie odată...

Astădĭ am primit amĕnunte despre cele ce s'au vorbit în Congregația din Lugoș cu ocasiunea cunoscutei propunerĭ a d-lui C. Brediceanu.

Nu voim sĕ ne ocupăm adĭ de argumentele, ce s'au adus din partea adversară în contra amintitei propunerĭ. Aceste argumente nu sunt nicĭ-decum nouĕ. Ele au fost aduse cu multe variante de repețite-orĭ spre a scusa procederea ilegală, neconstituțională și despotică a guvernului contra organisațiunei de partid și a întrunirilor nóstre.

Ne vom opri pentru adĭ numai la unele aserțiunĭ, ce le-a făcut vorbitorul general al Maghiarilor în amintita discuțiune cu privire la starea actuală a poporului nostru și la progresele lui pe terenul instrucțiunei.

Nicĭ aceste aserțiunĭ nu ne oferă nimic nou, ci conțin vecĭnicul refren, cu care asupritorii noștri vor sĕ-șĭ spele pĕcatul de mórte, ce-l sĕvîrșesc față cu poporul nostru.

De ce vĕ mai plângețĭ de asuprire, când vĕ merge așa de bine, când progresațĭ și îndeosebĭ pe terenul instrucțiunei și cel bisericesc vĕ bucurațĭ de o autonomiă așa de frumósă etc. etc. — Acesta este refrenul de care vorbim și la care alții mai adaug cu statistica în mână, că Românii au atâtea șcóle poporale și atâtea gimnasii și alte școlĭ cu limba de propunere română, ba mai au și mulțime de institute de banĭ, înființate și susținute cu propriile lor capitalurĭ ș. a.

Ce șĭ-ar fi gândit, de pildă, Cehii și tótă lumea, care urmăresce adĭ cu atâta atențiune luptele lor, décă acum, când cu primirea membrilor delegațiunei la palatul din Buda, Majestatea Sa în loc de a i mulcomi la plângerea lor, că nu li-se restitue dreptul de limbă oficială internă, ce li-s'a luat, asigurându-i, că n'are sĕ se întêmple nimic, ce ar puté vătĕma poporul lor, — lĭ-ar fi rĕspuns: n'avețĭ destule drepturĭ, nu vĕ merge destul de bine? n'avețĭ universitate și șcóle mai multe póte ca Germanii? n'avețĭ dietă și guvern provincial boem? Ce vĕ mai trebue limbă oficială internă cehică?

Se vor găsi și iscusițĭ, carĭ vor observa cu multă înțelepciune, că alta e situația Cehilor și alta a nóstră.

Așa o fi, de vom asemĕna progresele unora și ale altora. Dér în cestiunea libertății și a drepturilor, de care are lipsă neapĕrată orĭ și ce popor pentru a se puté desvolta, a înainta și înflori, cum au lipsă vietuitórele de aer și de apă, nu pot sĕ fiă situațiunĭ deosebite. Ceea-ce este necesar pentru un popor, se cere tot așa și pentru celalalt, décă e sĕ ajungă la aceeașĭ țintă de perfecțiune.

N'au fost nicĭ Cehii tot în starea de astădĭ. Era un timp, când abia se mai scia de o națiune cehică. Și nicĭ Maghiarii n'au fost tot așa de îmbuibațĭ ca astădĭ. Fost'au vremurĭ, când nicĭ că mai visau de a ajunge vre odată sĕ dispună ei înși-șĭ de destinele acestor țĕrĭ. Insĕ nicĭ Românii nu mai sunt iobagii dinainte de 1848.

E vorba, că fiă-care popor, ca și fiă-care individ, stărue a progresa. Mai mult însĕ, fiă-care este în drept a reclama libertatea mișcării și a desvoltării sale. Și ceea-ce au făcut și fac Maghiarii și Cehii, vor face și Românii, vor trebui sĕ facă cu necesitate neînlăturabilă, ca sĕ-șĭ pótă asigura condițiunile de viață, de care au trebuință adĭ, ca sĕ se pótă susține în concertul popórelor, cu carĭ trăesc și de carĭ sunt încunjurațĭ.

Șoviniștii maghiarĭ, ca și cei din Caraș-Severin, ar vré sĕ stabiléscă altă ordine a naturei pentru desvoltarea poporului român, ar vré sĕ-l dedea sĕ mérgă nu înainte, ci îndĕrĕt ca racul, punêndu-i dilnic nouĕ stavile în cale și dicêndu-i mereu: nu vedĭ, că ai destul, ce-'țĭ mai trebue? Póte sĕ-țĭ mai luăm ceva, dér nu sĕ-țĭ mai dăm, căcĭ prea te-ai rĕsfăța!

Astfel a vorbit și inspectorul scolar reg. unguresc în congregația din Lugoș dicênd, că mama patriă a desmerdat pe Românĭ cu atâta grijă și ocrotire ce le dă, încât devin tot mai pretențioșĭ; de o asuprire a lor nicĭ pomenire.

Bine i-a rĕspuns unul din membrii românĭ punêndu-i întrebarea, că de când Ungurii sunt la putere, câte șcóle a ridicat statul pe séma Românilor și arătându-i, că progresul, ce l'a făcut poporul român pe terenul instrucțiunei, are sĕ-l mulțăméscă numai și numai vitalității, inteligenții și zelului sĕu neobosit, éră nu sprijinului unguresc.

Fariseescile și perfidele afirmărĭ, că Românii ar avé sĕ datorésca progresul lor modest, ce l'au făcut în cei trei-decĭ de anĭ din urmă, bunăvoinței guvernelor unguriescĭ, trebuesc combătute la tóte ocasiunile cu cea mai mare energiă prin graiŭ și în scris, în pressa dinăuntru și dinafară, ca sĕ se scie odată pentru tot déuna, că tot ceea-ce mai posed Românii astădĭ în favorul culturii lor naționale, îșĭ are rădĕcina în periódele dinainte de înființarea dualismului; și că tot ce s'a făcut la noi de atuncĭ încóce, s'a făcut numai în continuă luptă cu Ungurii dela putere, carĭ mereu ni-au pus piedecĭ și ne-au restrîns, chiar cu călcarea legilor aduse de ei la 1868, necontenit în libertatea mișcării nóstre de desvoltare.

Sĕ se scie odată urbi et orbi, că bunăvoința guvernelor unguriescĭ nu s'a manifestat până acum, decât într'o succesivă și sistematică despoiare a Românilor de drepturile lor și că acum tótă grija celor dela stăpânire se concentréză numai și numai în nisuința de a i desbrăca și de puținele avantagii, ce le-au câștigat prin forța elementară a desvoltării lor independente de voința și tendința falșilor ocrotitorĭ; — sĕ se scie, că acésta nisuință îșĭ află cea mai înaltă erpresiune în mĕsurile de reforme, a căror unică țintă este, scurt și cuprindĕtor, nivelarea totală prin maghiarisare, tótă puterea statului fiind pusă în serviciul acestei nisuințe.

O declarațiă a baronului Bourguignon. Cunóscem declarația, ce a făcut'o în ședința ultimă a dietei din Cernăuțĭ deputatul român, părintele archimandrit *Calinescu* în numele clubului român dietal. In „*Deșteptarea*“ din Cernăuțĭ dând sémă despre decursul acelei ședințe publică din cuvênt în cuvênt și declarația președintelui țĕrii br. *Bourguignon* privitor la „situația schimbată“ în Bucovina. Ĕtă ce a dis Bourguignon:

„Administrația școlară ține cu tăriă la *egala îndreptățire a confesiunilor și națiunilor țĕrii* întocmai cum prescrie legea; și astfel va arăta și în viitor aceeașĭ bunăvoință atât față de Nemțĭ, cât și față de Românĭ și Rutenĭ și va griji, tot-odată și de celelalte naționalitățĭ, mai ales de copiiĭ numĕroșĭ ai nației leșescĭ din Bucovina“.

Numai atâta a declarat br. Bourguignon. „Deșteptarea“ adauge: „Judece acum cine cum voesce. Chiar décă fie-care din aceste cuvinte ale presidentului ar fi un sóre sfânt de aur, ceea-ce nu-i — căcĭ prea suntem deprinșĭ cu asemenĭ făgăduelĭ — totușĭ prețul păcii prea mic ni-se pare“.

Monarchul și Cehii.

După primirea festivă a delegațiunei austriace la palat, monarchul a ținut *cercle.* Cu ocasiunea acésta Majestatea Sa a distins pe câțĭ-va din delegații cehĭ vorbind cu ei asupra situațiunei interióre și a atitudinei în „Reichsrath“.

Lui Dr. *Pacak* i-a dis monarchul: D-ta ai fost de repețite-orĭ în delegațiunĭ. — Dr. *Pacak*: Da, Majestate, adese-orĭ. — *Impĕratul*: In „Reichsrath“ nu s'a lucrat până acum de astă-dată nimic. — Dr. *Pacak*: Nu din vina nóstră, Majestate; noi am fost forțațĭ în acéstă posițiă de luptă și a trebuit sĕ luăm lupta nu cu inimă ușóră. Cu tótă atitudinea, ce o observăm de mulțĭ anĭ, ni-s'a luat pe cale nedréptă dreptul, ce compete și noi *trebue sĕ apărăm drepturile* poporului nostru. — *Impĕratul*: N'are sĕ se întêmple și nu trebue sĕ se întêmple nimic în paguba poporului vostru. Despre acésta te asigur și voesc, ca în parlament sĕ se lucreze. — Dr. *Pacak*: Majestate, suntem gata de a lucra, dér *cerem și dreptul nostru;* ne adresăm la simțul de dreptate al Majestății Vóstre, ca sĕ se restitue dreptul, ce ni-s'a luat și pentru liniștirea spiritelor sĕ fiă întrodusă de-ocamdată limba internă oficială boemă. — *Impĕratul*: Repet, că n'are sĕ se întêmple nimic, ce V'ar vătĕma.

Către delegatul *Kaftan* dise împĕratul: Dieta boemă asemenea n'a terminat cu lucrările ei!? — *Kaftan*: Durere nu, Majestate. Nu 'i-s'a dat timpul trebuincios pentru acésta. — *Impĕratul*: Acésta e fórte regretabil. — *Kaftan*: Sesiunea a stat sub presiunea raporturilor politice triste dinăintru. Cutez a adresa aicĭ Majestății Vóstre prea supusa rugare, ca sĕ binevoițĭ a nu lăsa se fiă vătĕmate drepturile poporului boem. Poporul boem a fost totdéuna credincios regelui. — *Impĕratul*: Acuma e ocasiunea sĕ o dovedéscă. Momentul e *fórte serios.*

Către delegatul Dr. *Stransky* monarchul a esprimat dorința, ca și în „Reichsrath“ lucrurile sĕ mérgă înainte. Dr. *Stransky* rĕspunse: Majestate, nu noi suntem de vină, décă nu ar merge.

Congregația comitatului Caraș-Severin.

(Raport special al „Gazetei Transilvaniei“.)

Lugoș, 13 Maiŭ n.

Congregațiunea ordinară a comitatului *Caraș-Severin* s'a ținut în 9 l. c. Ea a fost mai bine cercetată de membrii românĭ, ca de altă dată, dér și causele au fost de interes mare și lupta bărbaților noștri demnă. Ĕtă detailurile pe scurt:

După deschiderea ședinței d-l general în pensiune *Gränzenstein* propune, ca congregațiunea sĕ-șĭ esprime durerea pentru încetarea din viață a pictorului M. Munkacsy, care ca Ungur a făcut fală némului patriei.

Membrul *C. Brediceanu* accede la propunere, și fiind-că Munkácsy a fost de origine german, dér fiu al patriei — sĕ *învĕțăm*, ca precum și pe alte terene chiar în câmpul de lupte bărbațĭ ai patriei, deși nemaghiarĭ au făcut fală și au dus la mărire patria nóstră; sĕ învĕțăm din acest fapt a deschide tuturor fiilor patriei tóte terenele, ca cu atât mai sigur sĕ se pótă validita orĭ-ce talent.

Tot d-l C. Brediceanu interpeléză *în causa inundărei* „Salicei“ dintre comunele Hodos, și Boldur și a rîului din comuna Bănia, carĭ regulărĭ de ape de un șir de anĭ se tot trăgănéză și nu se mai termină. Dér inundările din an în an nimicesc tóte sĕmĕnăturile. — Până când o sĕ mai țină acéstă stare dăunósă? Séu interesul unor proprietarĭ, séu al unui mare proprietar se pune mai presus decât *interesul populațiunei* din mai multe comune — și póte pentru-că locuitorii comunelor interesate sunt *Românĭ băștinașĭ*, ér proprietarii *avenițĭ neromânĭ.* Insistă la încetarea acestei stărĭ de lucrurĭ, căcĭ poporul în desperarea sa abia se mai póte reține dela pasul de a-șĭ face singur dreptate, décă nu află scutire acolo, unde ar trebui sĕ afle.

Viceșpanul Fialka rĕspunde, că regularea „*Socalitei*“ o vor termina în 30 l. c., éră despre regularea rîului din Bănia se va informa și va dispune tot ce e de lipsă pentru finalisarea causei pe lângă apĕrarea intereselor locuitorilor din acea comună.

Membrul *Dr. Pop* interpeléză în cestiunea, că darea suplentă în diferitele ținuturĭ ale comitatului se aruncă și se manipuléza în mod cu totul arbitrar și ilustréză cu esemple concrete colosalele abusurĭ comise pe acest teren.

D-l *Chovan Zsigmond*, preot luteran, interpeléză și observă la referada inspectoratului scolar, în care se susține, că în scólele nóstre confesionale cu prea puțin zel se cultivă limba maghiară; într'o vorbire fórte favorabilă nóuă arată, cât de injustă este acusa inspectorului, pentru-că scopul scólelor nu póte fi esclusiv cel amintit în raport, ci pe lângă contribuirea la cultivarea intelectuală, îndeosebĭ cultivarea inimei și a bunului simț, cultivarea simțului religios, ceea-ce din școlele de stat e cu totul eschis, punêndu-se pond numai și numai pe învĕțarea a câtorva cuvinte maghiare, pe când scólele confesionale de orĭ-ce confesiune împlinesc în mod strălucit misiunea, ce trebue s'o aibă.

D-l C. *Brediceanu* descrie cu colorĭ vii deplorabila stare materială a poporului și reclamă:

a) ca *esecuțiunile de dare sĕ se sisteze* până la tómnă, fiind-că banii se capĕtă cu greu în urmarea relațiunilor estraordinar de desavantagióse ale presentului, ér acum primăvara poporațiunea cu deosebire rurală,

n'are de unde și pe ce câștiga ceva nicĭ chiar pentru acoperirea lipselor casnice;

b) solicitéză terminarea cât mai grabnică a *desființării comuniunilor din fostul confiniu militar*, căcĭ după legea nouă de esecuțiune nefiind în cartea funduară repartisată averea a unuia dintre membrii de către averea celorlalțĭ din comuniune, chiar și numai pentru datoria unuia dintre membrĭ, se vinde averea tuturora și rĕmân pe stradă familii întregĭ.

Cine a adus acéstă lege a deschis ușa cămătarilor și speculanților, ca sĕ se înbogățéscă repede, ruinând tot așa de repede poporul dela sate. Aicĭ se vede ce distanță mare este între popor, dorințele și lipsele lui și între legislatorii impușĭ de guvern din alte părțĭ ale țĕrii, fără simț și nepricepuțĭ, incapabilĭ de a apreția recerințele pentru bunăstarea și întărirea poporului, căcĭ numai așa se póte esplica legiferarea de disposițiunĭ cu desĕvîrșire dăunóse și nimicitóre pentru popor.

Vorbitorul atrage atențiunea vicecomitelui și aprobat de întréga congregațiune, cere remediarea acestui rĕu.

La votarea unui procent ($1^0/_0$) de dare suplinitóre pentru îmbunĕtățirea votărei oficianților, tot numai vorbitorii partidului nostru național iau parte și anume:

D-l *Dr. George Dobrin*: In principiu se alătură la propunerea comitetului permanent și e de părere, că pe de o parte munca preste mĕsură mare și grea, pe de altă parte înprejurarea, că acéstă dotațiune este singurul isvor de traiŭ pentru oficiant, fiind adĭ oficiul, nu ca mai înainte „nobile oficium“, și fiind-că absórbe tótă puterea de muncă și tótă activitatea oficiantului.

Votéză însĕ acest $1^0/_0$ numai pe un timp scurt și face propunerea, ca vicecomitele sĕ recerce guvernul, ca acest $1^0/_0$ de aci înainte sĕ-l acopere tot din visteria statului din motivul, că adĭ oficianții municipalĭ sunt aprópe esclusiv oficiançĭ ai statului, statul aruncă din ce în ce tot mai multe sarciuĭ pe umerii lor, pe când afacerile strict municipale sunt disparente față de acestea și nu absorb nicĭ a *decea parte* din activitatea oficiantului, care prin nefericita ideiă a concentrării puterei esecutive și administrative în mânile guvernului a devenit adevĕratul sclav al statului. Decĭ echitatea pretinde, ca statul sĕ-l doteze în mod cuvenit.

Tot la acéstă cestiune vorbesce și d-l Dr. *Isidor Pop*, arătând cum oficianții sistemului de adĭ caută mai mult numai pentru ochii lumii sĕ lucre, ér nu în merit, sporind numai numĕrul resoluțiunilor; decĭ în mare parte superficialitatea lor propriă, precum și lipsa de cunóscere a împrejurărilor locale și a cunóscerei limbei și datinelor e causa principală a aglomerărei lucrului. Numai în speranța, că oficianții vor pune la inimă aceste obiecțiunĭ, votéză și acel $1^0/_0$ cu amendamentul propus de d-l Dr. George Dobrin.

La propunerea făcută de d-l Coriolan Brediceanu referitóre la *revocarea ordinațiunilor ministeriale, prin carĭ s'a desființat partidul nostru național*, protonotarul Issekutz, după-ce a cetit propunerea în cestiune în întreg cuprinsul ei, dă cetire părerei comitetului permanent, care propune, ca asupra acestei propunerĭ sĕ se trécă la ordinea dilei din motivul (lui Iancsó—Ieszenszky) bine cunoscut, că după articolul de lege 44 din 1868 (despre egala îndreptățire a naționalităților) fiă-care cetățén al Ungariei e membru al națiunei indivisibile maghiare, ergo grupărĭ după naționalitate, dela carĭ sunt eschișĭ alțĭ cetățenĭ, carĭ se țin de acea națiune nu se pot admite.

Propunĕtorul C. **Brediceanu** dice: N'am vrut ca prin propunerea mea sĕ provoc o discuțiune asupra politicei naționaliste române și mĕ mir, că stăpânitorii, prin comitetul permanent, respective prin motivarea propunerei sale, mĕ provócă la o discuțiune în direcțiunea acésta. Ei bine. Comitetul permanent în loc de a-se ocupa cu causa, motivul și argumentele înșirate pe lângă propunerea mea, tace, pentru-că nu le póte înfrânge și totușĭ ca sĕ dică ceva și când nu mai póte dice nimic dela sine, dă drumul fonografului și din acela audim glasul despotic, scrîjitura intolerantă și resonarea cinică a lui Banffy de tristă memoriă; căcĭ el și sateliții lui așa au resonat, când au făurit prima ordonanță comunicată partidului național român, că-i displace activitatea aceluia și pe basa acestei ordonanțe au adus a doua ordonanță, prin care au disolvat comitetul și partidul național român și au inventat monstruositatea de transgresiune.

E o stupiditate a trage din §-ul 1 al legei de naționalitățĭ deducțiunea, că prin crearea națiunei politice maghiare a încetat dreptul de esistență al naționalităților, căcĭ acésta nu e pusă în lege și décă titula și ținta legei e egala îndreptățire a naționalităților, atuncĭ se recunósce îndreptățirea naționalităților de-a esista și pe viitor, a căror egalitate o reguléză însa-șĭ legea pentru viitor.

Când s'au pus la 1848 basele constituțiunei s'a purces din principiul, că dela acele straturĭ ale cetățenilor (nobilimea) până aci singure îndestrate cu drepturĭ politice, nu ia nimic ca sĕ se dea iobăgimei, până aci lipsită de drepturile politice, ci s'a ridicat la drepturĭ politice și iobagiul, carĭ drepturĭ le a avut până aci numai nobilimea.

De acest principiu, ca basă a legilor fundamentale, au fost condușĭ și legislatorii dela anul 1868, când au cerut §. 1 din art. de lege 44 din 1868, voind a ridica și a da naționalităților respective cetățenilor maghiarĭ tot acele drepturĭ, tot acele favorurĭ politice, ca și Ungurilor. Așa au raționat Deák și Eötvös la 1868, cărora nu li-a fost cunoscută ideia de stat maghiar, nicĭ maghiarisarea, nicĭ unificarea tuturor popórelor, a diferitelor naționalitățĭ. Banffy însĕ și sateliții lui, carĭ propagă cel mai cras șovinism și cel mai crudel despotism pentru ideia de stat maghiar unitar, sub care în modul cel mai brutal declară în organul sĕu, că îl înțelege el așa: „*Ungaria e un pat, Ungurul e stăpân asupră-i, naționalitățile sunt stelnițe, și fiind că nimenĭ nu lasă bucuros sĕ i-se sugă sângele și sĕ fiă infestat de insectele necurățeniei, bine înțeles, că stăpânul patului, Ungurul, e în legitimă apĕrare, când fără milă caută sĕ stîrpescă stelnițele, naționalitățile!*“ Pe cel ce ĕst mod resonéză, cel ce asemenea simțire tiranică profeséză față de concetățenii sĕi, noi numai de dușman de mórte îl putem ține, dér de concetățéu nu. — Și când D-vóstrĕ Vĕ identificațĭ cu ideile unui politician halucinator, mĕ simt dispensat a mai reflecta la argumentul, pentru care propunețĭ trecerea la ordinea dilei asupra propunerei mele.

Noi favorurĭ separate nu așteptăm, dér *protestăm în contra mĕsurilor escepționale* luate în contra poporului român și a unicului sĕu partid, și décă mai esistă în D-vóstrĕ o schînteiă de iubire pentru libertățile publice, Vĕ rog sĕ primițĭ propunerea mea.

Inspectorul de șcóle în pensiune *Franz Suttag*: După terminarea prea frumósei vorbirĭ a d-lui *Brediceanu*, am stat un moment în nedumerire sub impresia adâncă, ce a făcut'o acésta, cu atât mai vĕrtos, că față de d-sa întot-déuna de când mi-a fost elev și până acum, am simțit o deosebită simpatiă, care acum s'a potențat, căcĭ vĕd înaintea nóstră stând nu un copil blăjin, ci un bărbat erudit, un bărbat cu multă sciință și însuflețire și décă ar esista între noi aceleașĭ relațiunĭ, i-așĭ dice: Coriolane, la ce lucru te-ai angajat, las'o mai cu lețea, prea eștĭ înfocat, și altele. — Adĭ însĕ n'o pot face acésta, decĭ voiŭ căuta sĕ-l conving cu puterea argumentelor.

Căcĭ ce cere d-l Brediceanu în propunerea sa: Nu mai mult decât aceea, ca noi sĕ aderăm și sĕ contribuim, ca din nou sĕ se scótă la viéță acel partid, care deja în primul sĕu punct din programul sĕu a pus nimicirea și respective știrbirea integrității statului. Ei, eu la acésta și ca bun patriot nu pot adera, sĕ mĕ ierte și d-l Brediceanu.

Eu de 50 de anĭ locuesc, trăesc și lucru aicĭ între Românĭ, vĕd, că esistă și prosperéză, cum decĭ se pot plânge de apĕsare? Mama comună îngrijesce de toțĭ de-opotrivă.

Tocmai pe terenul instrucțiunei, unde am funcționat aprópe întrégă viéța, am observat, ce bine le merge, cum progreséză, și m'am convins, că nu esistă în țéra asta lată nicĭ o confesiune, care s'ar bucura de atâta libertate, de o autonomiă atât de perfectă, ca tocmai biserica și șcóla românéscă?! Nu sunt apăsațĭ Românii, ci din contră prea desmerdațĭ din partea statului, și de aceea au devenit acum pretențioșĭ fără margine.

Cam în modul acesta resonéză d-l Suttag, care apoi a mai și insultat și vătĕmat națiunea română și simțul bun românesc.

Aderă la propunerea comitetului permanent.

(Va urma.)

SCIRILE DILEI.

— 2 (15) Maiŭ.

Alegerile de întregire a representanței comunei Brașov n'au eșit după placul Maghiarilor, deși ei au cucerit de astădată cu totul suburbiul Blumĕna, unde a învins lista maghiară. Comitetul lor a pregătit în secret și cucerirea cercului I electoral (Cetate). Sașii au simțit că li-se prepară o lovitură, s'au unit cu toții și au făcut cele mai marĭ sforțărĭ de a susținé lupta, mai ales după ce, cum înșișĭ recunosc, în acest cerc alegĕtorii maghiarĭ dimpreună cu Jidovii, Armenii și partea cea mai mare din Germanii catolicĭ, carĭ merg solidar cu ei, erau în numĕr mai mare ca alegĕtorii Sașĭ.

După cum spune „Kronst. Ztg.“ în cercul I s'au dat cu totul 384 voturĭ. Sașii au votat aprópe toțĭ; cu ei au votat și Românii (10—12). La încheierea scrutinului s'a constatat, că Sașii au învins cu 212 voturĭ contra 172 voturĭ ale Maghiarilor, Evreilor, Armenilor etc. Foița șovinistă din loc constată cu durere, că și dintre Maghiarĭ s'ar fi aflat de aceia, carĭ au votat cu Sașii și laudă grozav pe Jidovĭ, dicênd că nu s'a găsit nicĭ măcar unul dintre ei care sĕ fi desertat din tabĕra maghiară.

Urgitarea maghiarisărilor de nume. Noul secretar de stat în ministeriul de interne ține sĕ-șĭ facă și el „merite patriotice“. După cum anunță foile maghiare d-l *Gulner* a luat mĕsurĭ, ca dela 1 Iunie petițiile celor ce vor sē-șĭ maghiariseze numele sĕ fiă esaminate și resolvate de-o secțiune anume însărcinată cu acéstă lucrare. Urmarea ar fi, că afacerile de maghiarisarea numelor s'ar resolva mai repede. Se dau în privința acésta și instrucțiunĭ, între carĭ este, ca cei-ce vor sĕ-șĭ maghiariseze numele sĕ indice pe plicul cu petiția rugarea lor, pentru-ca petiția sĕ mérgă direct la amintita secțiune. — Se vede, că cei din ministeriul condus de d-l Szell n'au alt lucru, decât sĕ se ocupe cu maghiarisarea. Nu de géba ministru președinte șĭ-a înscris în program „edificarea statului național maghiar“.

Deschiderea Sfântului Sinod al României s'a făcut erĭ diminéță. La órele 10 diminéța s'a oficiat un Te-deum la Mitropoliă de către I. P. S. Mitropolitul-Primat, în presența Inalților Prelațĭ și a d-lui Dr. Istrati, ministru cultelor. După terminarea serviciului religios la mitropoliă, Inalții Prealațĭ, împreună cu d-l ministru al cultelor, au venit în localul sf. Sinod din curtea bisericei sf. Dumitru. Aci d-l ministru Istrati a dat cetire Mesagiului regal de deschidere a sf. Sinod, apoi d-l ministru plecă. La ședință au luat parte toțĭ Inalții Prelațĭ, afară de I. P. S. Mitropolitul Moldovei și Sucevei, Iosif Naniescu, care prin o telegramă, adresată sfântului Sinod, anunță, că va sosi poimâne diminéță Joi. Sfântul Sinod a procedat apoi la alegerea comisiunei de petițiunĭ, a comisiunei pentru luarea socotelilor societății tipografiei, precum și comisiunea pentru cercetarea cărților bisericescĭ. La órele 12 ședința s'a ridicat, anunțându-se cea viitóre pe Joi, orele 2 după amiadĭ.

Episcopul Majlath în Secuime, Episcopul rom. cat. Majlath se află actualmente în comitatul Odorheiului. Dilele acestea a sosit în Odorheiu și va petrece în

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

(3)

Naționalism.

— Fine. —

Causa, pentru care social-democrația combate naționalismul, vine mai mult din faptul, că el cade adesea, degeneréză în *șovinism*. Da, trebue sĕ recunóscem, că pe cât e de nobil și folositor pentru binele omenimii principiul naționalismului, pe atât e de păgăbitor șovinismul; căcĭ el nu-i alt ceva, decât amorul propriu național dus până la fanatism. Șovinismul întreține ura între națiunĭ și nu respectă drepturile la viéță ale altor popóre.

Soviniștii sunt egoiștĭ, strîmțĭ la minte și micĭ la suflet; ei nu vor séu nu pot pricepe, că îșĭ póte iubi cine-va națiunea fără a despreţui și dușmăni pe altele, după cum și în societate îțĭ poțĭ iubi familia și în acelașĭ timp sĕ stai în bune relațiunĭ și cu ceilalțĭ membri ai societății. Alunecarea pe panta șovinismului este o faptă periculósă pentru o națiune, căcĭ sternesce la ură și revoltă în contra națiunii șoviniste pe tóte celelalte naționalitățĭ. Că acésta e adevĕrat, n'avem, decât a ne arunca ochii spre a vedé, ce se petrece dincolo de Carpațĭ. Nu esistă nicĭ o ură mai mare și nicĭ o dușmăniă mai aprigă, decât aceea, ce a stêrnit în contra sa șovinismul maghiar.

Aceștĭ ultra-șoviniștĭ în lăcomia lor de a-șĭ înmulțĭ cu orĭ-ce preț numĕrul membrilor sĕi, uită, că viéța națională constitue un drept natural al unui popor, precum și viéța individuală un drept natural al omului. Și precum este o crimă monstruósă a ridica viéța unui om, tot asemenea, ba mai monstruos încă, este infama lor încercare de a ridica viéța națională a fraților noștri de dincolo.

Și sĕ nu ne acuse cine-va, că tocmai noi, aceștia, carĭ țipăm așa contra Ungurilor, suntem tot așa de șoviniștĭ față cu porțiunea de Evrei, care ni-i scris s'o avem și noi. Nu. Este o mare deosebire între situația Românilor de peste Carpațĭ și situația Evreilor dela noi, între bașbuzuciile unguresci și purtarea nóstră. Românii de dincolo sunt una din naționalitățile constitutive ale statului poliglot maghiar, ei îșĭ au patria lor, Transilvania, pămêntul lor, în care locuesc cu vécurĭ înainte de venirea Ungurilor. Apoi óre tot asta-i situația Evreilor la noi în țéră? Nu, fără îndoială. Ei sunt la noi musafirĭ nechiămațĭ, veneticĭ de erĭ de alaltăerĭ, și nu au absolut nicĭ o legătură cu pămêntul patriei nóstre. Nu numai atât, dér altul e scopul Ungurilor și altul al nostru. Ungurii voesc numai decât sĕ desnaționaliseze pe Românĭ; și când aceștia, basațĭ pe drepturile lor și istorice și naturale, se opun cu tótă energia, ei îndréptă contra lor un lanț de persecuții. Dér óre noi așa facem? Umblăm noi cu persecuții contra Evreilor, ca sĕ le luăm naționalitatea și sĕ-i facem Românĭ? Las', că nu se póte una ca acésta, fiind-că Evreii sunt un popor neasimilabil, dér chiar când s'ar puté, încă n'am voi a o face, căcĭ ar fi ceva barbar și inuman. Noi dér nu căutăm nicĭ-decum a desnaționalisa pe Evrei și décă luăm óre-carĭ mĕsurĭ contra lor — și ce mĕsurĭ! — o facem numai și numai pentru a ne apĕra esistența în contra cutropirii lor. Și eu cred, că nimenea nu ne póte învinovăți de acésta, pentru-că apĕrarea esistenții constitue una din cele mai legitime acțiunĭ...

. . . .

*

Astădi tóte popórele, fiă marĭ, fiă micĭ, le vedem însuflețite de sentimentul național și fac din el o cestiune de viață și de mórte. Tóte lucréză pentru întărirea naționalității lor și se simt gata a-șĭ jertfi sângele pentru ea.

Óre drama, ce acum se petrece în Africa sudică, unde Pigmeul luptă cu Titanul, nu-i un splendid esemplu de modul cum scie un popor sĕ-șĭ vêndă scump viéța când esistența sa națională e amenințată cu distrugerea? In unele țĕrĭ, ca de esemplu în Germania, e atât de înrădĕcinat sentimentul național, încât în casul unui rĕsboiŭ — feréscă Dumnedeu — chiar socialiștii germanĭ ar lupta pentru patriă tot cu aceeașĭ înverșunare, ca cei mai înfocațĭ naționaliștĭ.

Décă națiunĭ marĭ, cu o posiție sigură pe glob și înaintate în civilisațiă caută a-șĭ apĕra ast-fel esistența lor națională, apoi ce trebue sĕ facem noi, un popor mic, încunjurat de vecinĭ puternicĭ și abia tredit din somnul ignoranței? Noi ar trebui sĕ lucrăm cu o îndoită și intreită stăruință, pentru a ne apĕra „țéra și némul“, căcĭ ne aflăm într'o situațiă din cele mai grele. . . . .

. . . .

Nicolae Apostol.

acel comitat timp de 6 sĕptĕmânĭ, visitând parochiile. In Cristur, la vorbirea de bineventare a fisolgăbirĕului, episcopul a rĕspuns, accentuând *necesitatea păcii între confesiunĭ.*

Brumă. Din Chimitelnicul de Câmpiă (lângă M.-Ludoș) ni-se scrie, că în nóptea de 12 spre 13 Maiŭ n. c. după o plóiă cu vênt rece, ce fusese în ḑilele de mai înainte, a căḑut o brumă grósă, ca prin luna lui Noemvre, care a nimicit total legumele (fasolea, cartofii, bostanii, varza séu curechiul); de asemenea a causat fórte marĭ pagube în pomĭ. Acéstă calamitate a urmut după un timp proverbial de priincios economiei și promițĕtor. — Aceeașĭ scire ni-se comunică și din părțile D.-St.-Mărtinului, unde de-asemenea bruma a causat marĭ pagube în pomĭ și grădinile de legumĭ.

Și mai marĭ se vede, că au fost calamitățile în Ungaria. In comitatul *Șaroș* a fost înainte o plóiă cu grindină, care a causat marĭ pagube, ér în ḑilele din urmă un îngheț a nimicit nu numai grădinile de pomĭ, ci și sĕmĕnăturile. In comitatul *Sătmarului* de-asemenea a fost îngheț, pe alte locurĭ brumă; cartofii, cucuruzul, viile și pomii au suferit fórte mult. In comitatul *Zemplin* a fost în două rêndurĭ îngheț aspru, care a făcut marĭ pagube în sĕmĕnăturĭ, póme etc. In *Zelau* înghețul a păgubit viile, pomii, sĕmĕnăturile. In ținutul *Lonșonțului* a nins, apoi a înghețat. Cu deosebire secările au suferit mult. In *Bihor* după cum anunță o scire din Oradea înghețul a pricinuit marĭ pagube în întreg comitatul, nimicind în mare parte viile, grădinile etc. Tot atât de triste sunt și raporturile oficiale sosite în privința acésta la ministeriul de agricultură.

Pavilionul român la Esposiția din Paris. Lucrările în acest pavilion înaintéză grabnic. Restaurantul românesc a și fost înaugurat și pus la disposiția publicului. El póte revalisa cu stabilimentele de primul ordin în acest gen. Lăutarii vor sosi ḑilele acestea. Serviciul e compus în majoritate din Românĭ, carĭ însĕ cunosc limba francesă. S'a angajat un șef-bucătar fost în serviciul hotelului Rietz și al casei de Meklemburg. Lumina e instalată, grațiă mașinelor procurate dela industria germană, deóre-ce mașinele comandate s'au înecat împreună cu vaporul „Poiak“, pe care se aflau. Pavilionul român atrage de pe acum laudele cunoscĕtorilor și publicului. Juriul Esposițiunei, în care s'a recunoscut României 14 representanțĭ, începe sĕ funcționeze peste 12 ḑile și va avé o sesiune de 4 sĕptĕmânĭ. La ministeriul domeniilor se și lucréză la întocmirea listei celor 14 representanțĭ, ținêndu-se sémă de persónele carĭ plécă și ca representanțĭ la diferitele congrese — așa ca sĕ se pótă realisa economii.

Licitațiune. Atragem atențiunea publicului asupra licitațiunei, ce se va face poimâne, Joi în 17 Maiŭ st. n. la locuința lui Gr. Birea (Strada Hirscher Nr. 28). Inceputul la 9 óre a. m. La licitațiă vor fi puse cu deosebire *bijuterii, argintăriă* etc.

Emigrărĭ din Rusia. Vaporul „Tambon“ al flotei voluntare rusescĭ a trecut prin Bosfor cu 920 de emigranțĭ, carĭ merg în extremul orient.

Iérna în Transvaal. „Gazeta de Colonia“ dă câte-va detalii asupra iernei în sudul Africei și asupra influinței, pe care o póte avé asupra armatei englese și asupra mersului operațiunilor. Iérna în sudul Africei începe acuma și ține până în Octomvre. Ḑiua este destul de cald, dér nóptea temperatura se scobóră dedesubtul lui zero. Acésta pentru platourile mai înalte, dér pe înălțimile munților e mult mai frig. Schimbările de temperatură vor esercia o influență periculósă asupra Europeanului, care nu dispune de îmbrăcăminte destul de potrivită. Vestmintele de iérnă, așa cum se pórtă în Europa, sunt prea căldurése pentru timpul ḑilei. Soldatului engles i-ar trebui așa-dér o uniformă relativ ușóră pentru ḑi și o uniformă mult mai grósă pentru nópte. Tóte uniformele însĕ nu vor puté opri o mulțime de bóle sĕ se rĕspândéscă într'o proporțiă considerabilă. Nicĭ caii nu vor fi scutițĭ de o mulțime de maladii și se póte prevedé de pe acum, că operațiunile armatelor englese se vor face numai în vecinătatea drumurilor de fier.

Apel la Frațĭ!

Românii din vechiul și istoricul Chior — pĕtrunșĭ de spiritul timpului și fiind convinșĭ, că numai așa se pot ferici pe terenul economic, décă concentrându-șĭ tóte puterile în o societate pe acțiunĭ se vor ajutora împrumutat, precum au făcut și frații lor din alte părțĭ, — au decis sĕ înființeze un institut de credit și economii sub numele „*Chiorana*“ cu un capital de 100.000 corónе.

Intru realisarea acestui scop suntem sprijinițĭ de unii dintre cei mai distinșĭ fruntașĭ din învecinatul Sĕlagiu, carĭ subscriind prospectele ca fundatorĭ au promis tot ajutorul posibil, atât moral, cât și material.

Acești vrednicĭ bărbațĭ sunt: D-l Georgiu *Pop de Băsești*, cunoscutul fruntaș al națiunei nóstre, care cam de patru decenii a ostenit și jertfit mult pentru înaintarea economică și culturală a poporului român în genere, dér mai ales pentru a Românilor din Sĕlagiu. D-l *Andrei Cosma*, director esecutiv al băncei „Silvania“, sub a cărui conducere înțeléptă și conscențiósă numita bancă a ajuns la o înflorire îmbucurătóre. D-l *Dimitriu Suciu*, directorul băncei „Sĕlăgiana“, sub a cărui conducere tinĕra bancă a luat un avênt mult promițĕtor, precum și alțĭ bărbațĭ fruntașĭ românĭ din sînul clerului și al mirenilor subscrișĭ în prospect și participanțĭ la consfătuirile nóstre de până acum ținute pentru acest scop.

Terenul pentru proiectata bancă „Chiorana“ este fórte avantagios, pentru-că poporațiunea din ținutul Chiorului și jur este în preponderanță românéscă, și așa peste 100.000 Românĭ se pot folosi de favorul proiectatei băncĭ.

Afară de acestea, Șomcuta-mare, care este menită sĕ fiă sediul „Chiorenei“, are o inteligență frumósă, și este combinațiunea, ca sĕ fie ales de director esecutiv la înființânda bancă d-l *Nicolau Nilvan*, advocat în Șomcuta-mare, care ca om de specialitate în afacerĭ de bancă ne dă tótă garanța atât morală, cât și materială, că înființânda bancă va fi condusă cu desteritatea recerută atât în folosul acționarilor, cât și al poporului avisat de-a se folosi de acéstă bancă.

Lipsa unui ast-fel de institut în părțile acestea este de mult simțită, pentru-că poporul român în ținutul Chiorului și jur astăḑĭ este necesitat a recurge, pentru a dobândi creditele trebuinciόse în economia lor, la băncĭ streine, de unde pentru depărtarea locului contractările împrumuturilor se fac cu multe spese și perdere de timp, ba în unele locurĭ ómenii noștri sunt chiar și șicanațĭ.

Cum-că nu s'a înființat mai de mult o astfel de bancă în Șomcuta-mare nu atât lipsei de energiă se póte atribui, ci mai ales lipsei de solidaritate, care, har Domnului, acum se manifestă într'o mĕsură îmbucurătóre.

Inițiatorii și fundatorii subscrișĭ în prospecte în conferența ținută la 16 April 1900 în Șomcuta-mare, pentru de-a propaga idea înființărei unui institut de credit și economii în Șomcuta-mare și pentru promovarea realisărei acestui scop, au ales un comit esecutiv.

Din încredințarea acestui comitet esecutiv noi subscrișii cu tot respectul rugăm pe toțĭ Românii, carĭ pórtă la inimă prosperarea și înaintarea poporului pe terenul economic și cultural, sĕ binevoéscă a ne ajutora la ajungerea scopului nostru subscriind acțiunĭ cât de numĕróse, cu atât mai vêrtos, că ar fi de dorit, ca capitalul social sĕ se ridice la suma de 200.000 corónе.

Cólele subscrise și banii colectațĭ în înțelesul prospectului, precum este scris pe dosul aceluia, sunt a se trimite de-a dreptul institutului de credit și economii „Silvania“ în Șimleul Silvaniei (Szilágy Somlyó).

Putem asigura pe totĭ acei prea Stimațĭ frațĭ, carĭ vor subscrie acțiunĭ la „Chiorana“, că în mânĭ bune și sigure îșĭ vor depune o parte din capitalele și totodată vor promova și o causă salutară demnă de îmbrățișat din partea fiă-cărui Român bine simțitor.

Șomcuta mare, 10 Maiu n. 1900.

Ioan Serb, președinte. *Victor Nilvan*, notar.

Rĕsboiul din Africa sudică.

Roberts a ocupat așa-dér Kroonstadt, care după Bloemfontein era a doua capitală a statului liber Oranje.

Prin ocupațiunea acésta Burii au fost restrînșĭ la un teritoriu de apĕrare din ce în ce mai redus și deja Burii oranjenĭ încep sĕ-șĭ piérdă speranța la o mântuire a causei lor.

Causa pentru care Burii s'au retras dela Kroonstad, fără de-a sta față cu Englesii, nu se cunósce încă. Se lanséză părerea, că Burii voesc prin tactica acésta sĕ atragă și amăgéscă pe Roberts a pĕtrunde tot mai adênc spre granița Transvaalului și a i tăia în urmă linia de comunicațiă cu centrul țĕrii, de unde îșĭ susține armata cu cele trebuinciόse.

Nu trebue sĕ se uite însĕ, că ocuparea orașului Kroonstad încă nu însemnéză și cucerirea întregului stat Oranje. Orĭ cât s'ar lăuda Roberts cu isprăvile, ce le face, el n'a pus încă piciorul în Transvaal și numai după-ce va fi făcut acésta și după-ce va fi subjugat și acéstă republică, se póte ḑice, că rĕsboiul s'a sfîrșit. Când și cum va urma acel moment mare, nimenĭ nu póte prevedé cu siguranță.

După cum arătăm mai jos, Englesii ca sĕ ajungă la Kroonstad au trebuit sĕ jertféscă 70,000 de ómenĭ. Câțĭ ómenĭ va mai jertfi Anglia până sĕ pună mâna pe Pretoria și Transvaal? Étă o întrebare, la care de sigur se gândesce și Anglia, dér acum n'are încătrău, trebue sĕ mérgă înainte, căcĭ așa vor miniștri și capitaliștii aurofobi.

O telegramă sosită în urmă spune, că înainte de-a părăsi Kroonstad președintele *Steyn* a proclamat ca sediu al guvernului sĕu orașul *Lindley*. Generalii *Botha* și *de Wett* s'au dus cu Burii transvaalienĭ.

*

Fóia oficială a guvernului engles „*Cape Times*“ din Capland, publică nisce date uimitóre despre **pierderile Englesilor** în timp de 7 lunĭ, de când Anglia se rĕsboiesce cu Burii. Datele acestea n'ar fi de credut, décă ele n'ar fi publicate chiar într'o fóia oficială englesă.

Statistica de mai jos arată pierderile Englesilor numai până la jumĕtatea lunei Februarie și ele sunt următórele:

Numĕrul *prisonierilor* 3000; morțĭ în urma *bólelor* 4000; *căḑuțĭ* în lupte 14,450; jertfe ale *nenorocirilor*: 100 și *rănițĭ* 43,350. In total *64,900 ómenĭ.*

Numita fóie observă, că la acest numĕr oribil trebue sĕ se mai adaugă încă pierderile dela Koodoosrand și Rondavalsdrift, unde au căḑut peste tot 5700 ómenĭ. Astfel pierderile totale ale Englesilor sunt de **70,600 ómenĭ.**

NECROLOG. **Ecaterina Paguba** născ. **Bocșan**, soția d-lui Vasiliu Pagubă, jude de trib. r., a rĕposat la Arad în 10 Maiŭ n. c. în anul al 50-lea al vieții și 32-lea al căsĕtoriei. Inmormêntarea s'a făcut Sâmbătă, în 12 Maiŭ n. Pe rĕposata o jălesc întristatul sĕu tată cu fiica sa Hortensia născ. Suciu și fiiul Virgil; Moise Bocșan protopopul Aradului cu soția sa Iuliana n. Roșin ca părințĭ; Dr. I. Suciu adv. ca ginere Teod. Ceontea prof., G. I. Lazariu adv. și Stefan Abrudan jude r. ca cumnațĭ, apoi frațĭ, surorĭ și numĕroșĭ nepoțĭ.

Fiă-i țĕrîna ușóră!

ULTIME SCIRI.

Londra, 14 Maiŭ. Roberts a arestat în Kroonstad mulțime de strĕinĭ. Statul Oranje nu va mai continua rĕsboiul.

Kroonstad, 14 Maiŭ. Burii s'au retras la rîul Vaal.

Odesa, 14 Maiŭ. Vaporul „Osmania“ s'a cufundat aprópe de Odessa; s'au înecat 100 persóne.

Literatură.

Din „*Noua Revistă Română*“ pentru politică, literatură, sciință și artă, a apărut Nr. 9 dela 1 Maiu cu următorul cuprins:

* * * — Vechile partide și noile grupărĭ politice II. Partidul conservator. — V. R. Piekarsky, Universitățile poporane. I. Aureliu Candrea: Elementele române în limbile slavice; Okonski: — El și Ea. (nuvelă). Zamfir C. Arbore: Românii, întemeiătorĭ ai civilisațiunii în Rusia. — Colonel P. V. Năsturel: Contribuțiunĭ la Istoria Bucureștilor; C. Crupenski: „Amintirile“ Regelui României.

I. A. Candrea-Hecht: Cours complet de grammaire roumaine: C. Xeni: Opiniunea publică; Stefan Braborescu: Din romanul unei viețĭ (nuvele); Simeon Fl. Marian: Poesii poporale despre Avram Iancu.

O privire asupra literaturii ruse din secolul al nouĕ-spre decelea. de Gh. Madan. — Aprecierile pressei strĕine asupra pescăriilor.. — Viitorul Ungariei pe temeiul unei noue plasărĭ naționale. — Pictorul Munkacsy. — Procesele „Tribunei“ pentru Avram Iancu. — O nouă crisă.

Profil bizantin (poesiă) de D. Karr. — Circumstanțe atenuate, de I. D. Manolache. — Lume și poet (poesiă) de Ioan Scurtu. — Lori (poesiă) de Eug. Stefănescu. — Cuvinte din popor (vorba „ĭedeș) de C. I. V. Severin. — Tristia (poesie) de Dumitru Țimiraș. — Lianei (poesiă) de A. Zamfirescu.

DIVERSE.

Spirtul reginei decapitate. Foile englese se ocupă mult tocmai acum un cas mistic, ce s'a petrecut în palatul fostului rege engles Henric VIII. Un tînĕr pictor s'a dus la palatul „Hampton Court“, ca sĕ ia o copiă de pe unul din covórele ce împodobesc un coridor. Lucrarea lui însĕ a fost conturbată de un cas estraordinar, despre care el povestesce următórele:

Pe covor apărŭ de-odată o mână fină femeiéscă, care se mișca încóce și încolo, făcênd sĕ-i strălucéscă inelele scumpe de pe degete. Peste câte-va minute mâna dispărŭ. Pictorul credea, că închipuirea i-a jucat o festă și nu s'a mai ocupat cu acésta arătare. Mult mai mare i-a fost a doua ḑi spaima, când mâna inelată apărŭ érășĭ pe covor. Acum s'a convins, că nu mai are de a face c'un joc al închipuirii. El o și luă la fugă de pe coridor, apoi visită pe pasnicul bĕtrân al palatului și i-a istorisit casul. Bĕtrânul clătină din cap zimbind și ḑise:

— Sciu, sciu. A fost mâna Caterinei Howard. Nenorocita regină, pe care bărbatul sĕu Hemric VIII o decapitase, nu se póte liniști în mormênt. Spiritul ei apare adeseorĭ aicĭ și umblă tot-déuna prin acel coridor. Une-orĭ se aude aicĭ vaete, încât îțĭ sleiesce sângele în vine. In camera de lângă coridor a fost adecă arestată regina nefericită, înainte de ce tiranicul ei bărbat ar fi dus'o în Tower. Odată 'i s'a dat prilej de a fugi prin coridor spre capelă, unde regele îngenunchiă înaintea Madonei. Ea voi sĕ cadă înaintea regelui că sĕ-i céră grațiă. In capelă însĕ n'a putut ajunge, de-órece o ajunsă străjile la ușă și o tîrîră érășĭ în arest. Țipetele ei le auḑia și regele, dér nu s'a mișcat, ci îșĭ continuă rugăciunea. Regina, care încurênd fŭ decapitată, n'are liniște în mormênt. De atuncĭ spiritul ei umblă în continu prin coridor spre capelă, de unde însĕ se reîntórce țipând.

Așa a povestit paznicul palatului, ér în Londra se discută acum în tóte cercurile casul acesta mistic, spre bucuria spiritiștilor.

Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov, se pot procura următórele cărţi:

O carte valorósă, scrisă de d-l *Ioan Popea*, profesor la şcólele române din Braşov. Cartea este întitulată: *„Caractere morale*, esemple şi sentinţe culese din istoriile şi literaturile popórelor vechi şi moderne". Acéstă carte, atât prin esteriorul sĕu elegant, cât şi prin cuprinsul sĕu bogat, de aprópe 400 pagine, este o adevĕrată podóbă în literatura nóstră. Atragem asupra ei atenţiunea tuturor Românilor iubitorĭ de carte; în ea cetitorul va găsi o comóră nespus de preţiósă de învĕţăturĭ, de mângâierĭ, de însufleţirĭ spre tot ce e moral, nobil şi frumos. Preţul 1 fl. 25 cr. (cu posta 1 fl. 35.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge şi portul postal. — Se află de vêndare la Tipografia „A. Mureşianu", la libräria N. I. Ciurcu şi la librăria H. Zeidner în Braşov.

*

Dietetica poporală, cunoscuta şi mult folositórea scriere poporală a d-lui medic *Simeon Stoica*, cu privire la modul de viéţă a ţĕranului român, se vinde cu *preţul* scădut dela 1.60 banĭ la *1 corónă* plus porto. De vêndare la Tipogr. A. Mureşianu librăria Ciurcu, Gabonyi şi Zeidner în Braşov.

*

O carte de legĭ. „Amicul Poporului" îndreptar în cause administrative şi judecătorescĭ *pentru poporul român"* de *Titu Vuculescu*, pretor în Pecica maghiară. Cartea e întocmită la înţelesul ţĕranilor, aşa că din ea orĭ-ce plugar, orĭ-ce măestru, orĭ-ce om, care scie ceti, póte sĕ înţelégă lămurit, ce-i este după lege ertat sĕ facă şi ce nu; cum are sĕ-şĭ câştige anumite drepturĭ, la cine sĕ se îndrepte cu plângerea orĭ cu rugarea. Costă 50 cr. (cu posta 55.)

*

Vinurĭ din póme, de *Grigorie Halip*. prof. la şcóla agronomică din Cernăuţĭ. Este o carte de 96 pagine, în care se dau esplicaţii şi învĕţăturĭ amĕnunţite asupra modului, cum este a-se face tot felul de vin şi must din felurite póme; carĭ póme sunt mai bune pentru facerea vinului şi cum este a-se manipula vinul pentru a avé gust bun etc. Preţul 20 cr. (prin poştă 23 cr.)

Scrieri economice.

Tot dela Tipografia „A. Mureşianu" se mai pot procura şi esemplare din *partea I* a Manualului: **Agrologia** sĕu „Agricultura generală", 524 pag. à 5 cor., (cu posta rec. 5 cor. 50 banĭ) — şi partea II, „**Fitotechnia**" sĕu cultura specială a plantelor cu 611 pag. şi 202 figurĭ. Preţul 8 (cor., cu posta rec. 8 cor. 50 banĭ).

Pentru economii de vite este de nepreţuit folos marele şi valorosul op **Zootechnia** sĕu cultura generală şi specială a vitelor, de *Dr. George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră din Bucurescĭ (Herĕstrĕu). Deşi am anunţat încă de astătómnă apariţiunea acestui preţios op, el n'a străbătut până acum în părţile de dincóce de Carpaţĭ. Adĭ însĕ se găsesce în deposit la Tipografia „A. Mureşianu" în Braşov şi se póte trimite imediat orĭ cui îl cere. *„Zootechnia"* este partea a treia din *„Manual de agricultură"* al d-lui Maior, care a fost atât de călduros apreţiat din partea întregei presse române şi premiat şi din partea Academiei Române. „Zootechnia" cuprinde *779 pag. format mare 4⁰* cu 225 figurĭ şi costă 8 coróne (cu posta recomandat 8 cor. 50 banĭ). Recomandăm economilor noştri de vite acéstă bogată scriere, până adĭ singură în felul sĕu în literatura română.

„Cartea Plugarilor" sĕu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor" etc. scrisă de *Ioan Georgescu*. Tractéză despre legumărit, gunoiŭ, lucrarea pămĕntuluĭ, sĕmĕnăturĭ, vierit, pădurit, crescerea cailor, vitelor, găiţelor etc. Un esemplar de 90 pag. costă 25 cr. (plus 3 cr. porto). Acéstă carte a eşit numai acum de sub tipar.

„Stupăritul", întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începĕtorĭ şi pentru toţĭ iubitorii de acest ram al economiei, de *Constantin Dimian*, preot în Breţcu. O carte de 154 pag. format mare 8⁰. Preţul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Insoţirile de credit împreunate cu însoţirĭ de consum, de vêndare, de vierĭ, de lăptarĭ etc. Indreptare practică pentru înfiinţarea şi conducerea de astfel de însoţirĭ, de F. W. Raiffeinssen. *Ediţiunea a V-a*. Trad. de *Dr. A. Brote*. Editura Reuniunei rom. de agricultură din comit. Sibiiului. Conţine 227 pag. şi costă 80 cr. (Cu posta 90 cr).

Cele mai de lipsă cunoscinţe despre Legea veterinară — o carte fórte necesară pentru economii de vite. Editura Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului. Conţine 134 pag. format mare şi costă numai 30 cr. (cu posta 35 cr).

Cartea stuparilor săteni de Romul *Simu*. Cu mai multe ilustraţiunĭ in text. Editura Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului. Preţul 40 cr. trimis francat.

Grădina de legume, de *Ioan F. Negruţiu*, profesor în Blaşiŭ. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruţiu e de cel mai mare folos practic şi, pe cât scim, în literatura nóstră de dincóce e singura scriere mai bună în acéstă materiă. Costă 25 cr. (plus 3 cr. porto).

Vivia, sĕu Biserica din Cartagine, naraţiune istorică, tradusă din italienesce de *Dr. Iuliu Dragoş*, preot şi profesor. Se vinde cu preţul redus dela 1 fl. la 70 cr. (plus 5 cr. porto.)

„Preotul din Noieni", naraţiune istorică din veacul nostru, scrisă de *Arghirobarbu*. Acéstă interesantă naraţiune privesce evenimente din 1848—49. Preţul 10 cr. (plus 2 cr. porto.)

Din frumósele *Balade poporale* culese de d-l *Avram Corcea*, preot gr. or. român în Coşteiŭ (Bănat), se pot căpĕta esemplare şi dela Tipografia „A. Mureşianu" din Braşov cu preţul de 80 cr. (cu posta 85 cr.) Conţine următórele balade: Roman Voinicul; Toma Alimoş; Stoican; Dămean şi Sila; Turcul şi soru-sa; Voichiţa; Iancu Sibiancu şi Ana; Ioneasa cârciumăreasa; Mărza; Iovan bolnavul; Mórtea voinicului; Novăcescii; Gruia lui Novac; Novac şi Dârvij; Novac şi Zina; Turcul şi Novăcescii; Novac vinde pe Gruia; Gruia lui Novac şi Zina; Gruia lui Novac şi şerpele. — Fiă-care dintre aceste balade se estind pe câte 5—6 şi mai multe pagine.

*

In editura librăriei Ciurcu, Braşov, au apărut: *„Cântecul lui Adam când l'a scos afară din raiŭ* şi alte versurĭ frumóse păstrate din bĕtrânĭ şi acum pentru întâiaşi-dată date în tipar". Preţul 12 cr. — Altă carte: „Infocata şi nenorocita dragoste a lui *Filarot şi Antusei*", povestire în versurĭ păstrată din bĕtrânĭ. Preţul 12 cr. séu 24 banĭ (cu posta 29 banĭ).

Bursa de Bucurescĭ

din 9 Maiu n. 1900.

Valorĭ	Do-bêndă	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Renta amortisabilă	5 %	Apr.-Oct.	93 ½
„ „ Impr. 1892 . . .	5 „	Ian.-Iul.	94 ½
„ „ din 1893 . . .	5 „	„ „	94 ½
„ „ 1894 int. 6 mil.	5 „	Apr.-Oct.	—.—
„ „ Impr. de 32½ mil.	4 „	Ian.-Iulie	80 ½
„ „ Impr. de 50 mil. .	4 „	„ „	81.½
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4 „	„ „	82 —
„ „ Impr. de 45 m. 1891	4 „	„ „	82.—
„ „ Im. de 120 mil. 1894	4 „	„ „	82 —
„ „ Impr de 90 mil. 1896	4 „	„ „	81 —
Oblig. de Stat (Conv rurale)	6 „	Mai-Nov.	81.—
„ Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	—.—
„ comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5 „	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5 „	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5 „	Mai-Nov.	.—
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5 „	Ian.-Iuli	94.⁵⁄₈
Scris. fonciare rurale din 1890	4 „	„ „	79.¾
„ „ urbane Bucurescĭ	5 „	„ „	86 ¼
„ „ „ Iaşi . . .	5 „	„ „	81.¼
Oblig. Soc. de basalt artificial	6 „	„ „	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	50 v.	— —
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	2370
Banca agricolă	500	150 v.	385 —
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	288 —
Naţionala de asig. ult. div. lei 43	200	„ „	464.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	200	„ „	464 —
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l	200	„ „	45.—
Soc. rom. de hârtie ult. —.—	100	„ „	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult. 4 lei	100	„ „	— —
Soc. rom de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„ „	— —
„Bistriţa" soc. p. f. hârtii 30 l.	1000	„ „	—.—
Sociat. p. constr. de Tramays	200	„ „	—.—
20 francĭ aur	—	„ „	—.—
Fabricile Unite de gazóse. . .	12	„ „	105.—

Scompturĭ:

Banca nat. a Rom.	8%	Paris	3½
Avansurĭ pe efecte	9 „	Petersburg . .	6½
Casa de depunerĭ	12 „	Berlin	5½
Londra	4%	Belgia	4%
Viena	4½	Elveţia	5%

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul pieţei Braşov.

Din 15 Maiu 1900.

Bancnota rom.	Cump.	19.04	Vênd.	19.08
Argint român.	Cump.	18.80	Vênd.	18.84
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.20	Vênd.	19.28
Galbenĭ	Cump.	11.20	Vênd.	11.30
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.73	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.—		Vênd.	101.—

Cursul la bursa din Viena.

Din 14 Maiu 1900.

Renta ung. de aur 4%	116.75
Renta de coróne ung. 4%	97.95
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	120.20
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½% .	99.20
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	117.25
Bonurĭ rurale ungare 4%	92.50
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	92.80
Impr. ung. cu premii	—.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin .	138.25
Renta de argint austr.	98.45
Renta de hârtie austr.	98.05
Renta de aur austr.	116.60
Losurĭ din 1860.	135.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară .	17.75
Acţii de-ale Băncei ung. de credit .	125.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit .	723.50
Napoleondorĭ	19.27
Mărcĭ imperiale	118.27½
London vista.	242.70
Paris vista.	96.40
Rente de coróne austr. 4% . . .	98.—
Note italiene	90.70

Nr. 5381—1900.

Publicaţiune.

Representanţa orăşenéscă din Braşov a decis în şedinţa ei din 26 Aprilie a. c. **părăsirea scaldei din Zizin** aparţinĕtóre ei astfel, ca obiectele de clădire orăşenescĭ din Zizin sĕ nu se restabileze şi prin urmare **şi saisonul de scaldă din Zizin** dela anul 1900 începênd nu se va mai deschide, ceea-ce se aduce prin acésta la cunoscinţă publică.

Braşov, 7 Maiŭ 1900.

Magistratul orăşenesc.

955,2—2

Nr. 3821—1900. not.

Publicaţiune.

Spre scopul asigurărei lucrărilor de edificat recerute la hotelul comunal din Zĕrnescĭ, se va ţine pe basa decisului Representanţei Comunale din Zĕrnescĭ **în 19 Maiŭ 1900 înainte de prânḑ la 11 óre** în cancelaria primăriei comunale **o pertractare scripturistică de oferte şi verbală.**

Lucrările de predat sunt:

1. Lucrările de beton cor. 2255.82 fil.
2. Lucrările de văpsitorĭ . . . . „ 854.44 „
3. Figurĭ teracotice „ 500.— „
4. Lucrările de zugravĭ . . . . „ 1067.08 „

Lucrările se dau numai singuraticilor antreprenorĭ în grupe separate.

Ofertele scripturistice provĕḑute cu timbru de 50 cr. şi cu vadiu de 5% din suma de spese preliminată pentru respectiva grupă de lucrărĭ, se pot ascerne la primăria Comunală până la **19 Maiŭ st. n. la 11 óre a. m.**

Condiţiunile referitóre la licitare precum şi preţurile lucrărilor preliminate se pot vedé în órele oficióse în cancelaria primăriei comunale.

Zĕrnescĭ, în 2 Maiŭ st. n. 1900.

Primăria comunală:

Voda, notar. *B. Meţianu*, primar.

(2—2).

Sosirea şi plecarea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Maiŭ st. n. 1900.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Tr. acc. peste Arad la óra 5·7 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 8 dim.
III. Tr. accel. peste Clujiŭ la ó. 2·9 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 10·25 min. séra.

Dela Bucurescĭ la Braşov:

I. Trenul mixt, la óra 6.58 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).
II. Trenul accel. la óra 2·18 min. p. m.
III. Trenul mixt, la óra 9 27 min. p. m. (din Maiu 15 — 15 Sept.)
IV. Trenul accelerat, la óra 10·14 m. séra.
V. Tren de pers. la óra 2.10 min. p. m. (din 1 Iulie, Joia şi în tóte sĕrbătorile).

Dela Kezdi-Oşorheiu la Braşov:

I. Trenul de persóne la óra 8·25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgĭ, Ciuc-Sereda şi Ciuc-Gyimes).
II. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt, la óra 6·48 m. séra (are legătură cu Ciuc-Sereda).
IV. Tr. mixt, la óra 10·4 m. séra (dela Sf. George, în Iul. 1 — 15 Sept. în tóte sĕrbătorile).

Dela Zĕrnescĭ la Braşov (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 7·2 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·12 min. p. m.
III. Tr. mixt la óra 8·18 min. séra.

Dela Ciuc-Ghimes la Braşov:

I. Trenul de pers. la óra 8·25 m. dim.
II. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·48 min. séra
IV. Tr. mixt la óra 10·04 min. séra. (din Palanca dela Iul. 1 — 15 Sept în tóte sĕrbătorile).

Plecarea trenurilor din Braşov.

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·8 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Clujiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·48 min. séra.
IV. Tr. acc. la óra 10·26 min. séra. (Arad)

Dela Braşov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 11 a. m.
III. Trenul accel. la óra 2 19 min. p. m. (ce vine pe la Clujiu).
IV. Tr. acc. la óra 5·14 m. dim. (dela Arad).

Dela Braşov la Kezdi Oşorheiu:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad, Ciuc-Szereda, la óra 3·20 min. nóptea.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 m. p. m. (are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Szereda).

Dela Braşov la Zĕrnescĭ (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 9·2 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 5·26 min. p. m.
III. Tr. mixt, la óra 9·30 min. séra.

Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 8 50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 min. p. m.